משניות מבוארות

מסכת בבא בתרא פרק ג

ט"ו אדר

י) מרחיקין את המשרה, מקום שֶׁשּׁוֹרֵר הַפִּשְׁתָּן בַּקַּרְקַע, מִרְחִיקִין מִן **הַיָּרָק** שֶׁל **חֲמִשָּׁה** אַמָּה, דְּמִינָא דְּנִבְלוֹת, מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיד הַיָּרָק. **וְאת הַכְּרוּיִשִּׁין** מִרְחִיקִין מִן **הַבְּצָלִים**, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְזִיקִין לְבַצָּלִים. **וְאת הַחַרְדָּל** מִרְחִיקִין מִן **הַדְּבוֹרִים**, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַפְסִיד אֶת הַדֶּבֶשׁ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חָרִיף

י מִרְחִיקִין הַמִּשְׁרָה מִן הַיָּרָק וְאת הַכְּרוּיִשִּׁין מִן הַבְּצָלִים, וְאת הַחַרְדָּל מִן הַדְּבוֹרִים. רַבִּי יוֹסֵי מִתִּיר בַּחַרְדָּל: יא מִרְחִיקִין אֶת הָאֵילָן מִן הַבּוֹר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמָּה, בֵּין בַּחֲרוּב בֵּין בִּשְׁקֹמָה חֲמִשִּׁים אַמָּה, בֵּין מִלְּמַעְלָה בֵּין מִן הַצַּד. אם הַבּוֹר קָדֵם, קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים. וְאם אֵילָן קָדֵם, לֹא יְקוֹץ. סָפֵק זֶה קָדֵם, וְסָפֵק זֶה קָדֵם, לֹא יְקוֹץ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף עַל פִּי שֶׁהַבּוֹר קוֹדֵם לָאֵילָן, לֹא יְקוֹץ, שֶׁזֶּה חוֹפֵר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ: יב לֹא יִטַּע אָדָם אִילָן סָמוּךְ לִשְׂדֵה חֲבֵרוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק מִמְּנוּ אַרְבַּע אַמּוֹת, אֶחָד גְּפָנִים וְאֶחָד קָנֶה מִן הַגֶּדֶר בְּנִתְּנִים, זֶה סוֹמֵךְ לְגֶדֶר מִכָּאן, וְזֶה סוֹמֵךְ לְגֶדֶר מִכָּאן. הָיוּ שְׁרָשִׁים יוֹצְאִין לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, מְעַמְּדִין שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעַבֵּד אֶת הַמַּחֲרֵשָׁה. הָיָה חוֹפֵר בּוֹר שִׁיחַ וּמְעָרָה, קוֹצֵץ וְיוֹרֵד, וְהָעֲצִים שֶׁלּוֹ: יג אִילָן שֶׁהוּא נוֹטֶה לִשְׂדֵה חֲבֵרוֹ, קוֹצֵץ מִלֹּא אַרְבַּע לְגֵבֵי הַמַּחֲרֵשָׁה. וּבְחָרוּב וּבִשְׁקֹמָה, כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת. בֵּית הַשֶּׁלְחִין, כָּל אִילָן קָרֵב כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר, כָּל אִילָן קָרֵב כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת: יד אִילָן שֶׁהוּא נוֹטֶה לְרִשּׁוּת הָרַבִּים, קוֹצֵץ, כְּדֵי שֶׁיֵּהֶא נָמֵל עוֹבֵר וְרוֹכֵב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, נָמֵל קוֹטְעוֹ בְּשִׁתָּן אוֹ בְּחֵי זְמוֹרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. כָּל הָאִילָן כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת, מִפְּנֵי הַטִּפְטֵפָה.

פרק ג א חֲזָקָה הַבָּתִּים וְהַבּוֹרוֹת וְהַשִּׁיחִין וְהַמְּעָרוֹת וְהַשּׁוֹבְכוֹת וְהַמְּרַחֲצָאוֹת וּבֵית הַבַּדִּין וּבֵית הַשֶּׁלְחִין שֶׁל שָׁנִים מִיּוֹם לְיוֹם. שֵׁדֶה הַבַּעַל חֲזָקָתָהּ שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים, וְאֵינָהּ צְרִיכָה מִיּוֹם לְיוֹם. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים בְּרֵאשׁוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה בְּאַחֲרוֹנָה וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בְּאֶמְצַע. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, חֹדֶשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה וְחֹדֶשׁ בְּאַחֲרוֹנָה וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בְּאֶמְצַע, הָרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר חֹדֶשׁ. אמר רבי יִשְׁמָעֵאל, בְּמֵה דְּבָרִים

ט"ו אדר

מסכת בבא בתרא פרק ג

אמורים שֶׁצְּרִיךְ שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ **בְּשִׁדֵּה לָבָן.** דְּתַנְיָא תּוֹבְאָה נִקְרֵאת שְׂדֵה לָבָן, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהּ צֵל שֶׁל אִילָנוֹת. דְּבָן שֶׁכָּל פְּרוֹתֶיהָ נִלְקָטִים בְּזְמַן אֶחָד. לְפִיכָךְ בְּעִינָן שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים. **אֲבָל בְּשִׁדֵּה אִילָן** שֶׁפְּרוֹתֶיהָ נִלְקָטִים לְפָרָקִים. עֲנָבִים בְּפֶרֶק אֶחָד. תְּאֵנִים בְּפֶרֶק אַחֵר. וּתְאֵנִים בְּפֶרֶק אַחֵר. **כְּגֹס את תבואתו** יִגַּע שֶׁל גְּפָנִים, וּנְקִרֵאת תּוֹבְאָה, כִּדְכְתִיב (דברים כב, ט) "תּוֹבְאַת הַכֶּרֶם". **מִסֵּק את זיתיו** לְקַט זֵיתָיו. **כְּגֹס את קיצו.** תְּאֵנִים לְקַט וְיַבְשָׁן וְהַכִּיאָן לְבֵיתוֹ. אֶפְשָׁרִי הָיוּ כֻּלָּן בְּזְמַן מִעוּט. **הָרֵי** הֵן **חֲזָקָה כְּאִילּוּ הָיוּ אִלּוּ שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים.** וּקְאָמַר בְּגְמָרָא דְּרַב סְבָר דַּחֲכָמִים הַשְּׁרָשִׁים שֶׁהֵם שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים מִיּוֹם לְיוֹם. דְּעַד שֶׁלֹּשׁ מְזַדְּחִי אֵינִישׁ בִּשְׂטָרֵיהּ, וְשִׁמּוּאֵל סְבָר דַּחֲכָמִים אוֹמְרִים. עַד שֶׁיִּגְדְּרוּ בְּתַמְרִים שֶׁלֹּשׁ גְּדֵרוֹת וְיִבְצֹר שֶׁלֹּשׁ בְּצִירוֹת. וְיִמְסֹק שֶׁלֹּשׁ מִסִּיקוֹת. וְדַהֲיְנוּ מִסֵּק מִין צְרִיךְ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים. **כְּלֹל אִילָן אַרְצוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,** שֶׁהֵן חֻלְּקוֹת וּז מִזּוֹ **לַחֲזָקָה. יְהוּדָה, וְעֵבֶר יַרְדֵּן, וְהַגָּלִיל,** שֶׁאֵם הַחֲזִיקָה אַחַת הֵיכָה בְּצִיל קַרְקַע בְּאַחֶרֶת לֹא הוּי חֲזָקָה. לְפִי שֶׁאֵין שִׁירוּת מְצוּיוֹת מִזּוֹ לְזוֹ, **וְאֶפְשָׁרִי** הָיָה מוֹחֶה בְּעֵבֶר יַרְדֵּן וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיּוֹדִיעַ לְמָחוּי. לְפִיכָךְ הָיָה הַמַּחֲזִיק בְּהֶם הַמַּחֲזִיק בְּהֶם. **אמר רבי יְהוּדָה,** הַמַּחֲזִיק בְּשִׁדֵּה **יְהוּדָה, וְהַמַּחֲזִיק בְּשִׁדֵּה שֶׁלּוֹ שֶׁהָיְתָה בְּגָלִיל. וְהַחֲזִיק בְּיהוּדָה, אֵינָהּ חֲזָקָה עַד שֶׁיֵּהֵא עִמּוֹ בַּמְּדִינָה** אַחַת. וְאֶפְשָׁרִי בְּעִיר אַחֶרֶת כֵּיוָן שֶׁהַשִּׁירוּת מְצוּיוֹת לְמָחוּי. וְכֵיוָן שֶׁלֹּא מִיחָה הִפְסִיד. **אמר רבי יְהוּדָה, לא אמרו שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיֵּהֵא בְּאַכְסַנְיָא שֶׁהוּא מְהַלֵּךְ** שָׁנָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. **וְיַחֲזִיק שָׁנָה,** דְּתוּב שָׁנָה רִאשׁוֹנָה יָצָא הַקּוֹל שֶׁהֶחֱזִיק, **וְיֵלֵךְ וְיוֹדִיעוּהוּ שָׁנָה וְיָבוֹא שָׁנָה אַחֶרֶת,** אֲבָל אִם הָיָה עִמּוֹ בְּעִיר וְלֹא הֶחֱזִיק. דְּסוֹבֵר (דְּעֵנוּ) **שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים** לא משום דְּאִינוּ זָהִיר בְּשִׁטָּר אֶלָּא, דְּלֹא שָׁבַק אֵינִישׁ שֶׁאוֹכְלִים קַרְקַע שֶׁלּוֹ וּשְׁתוֹקִין, וְאֶפְשָׁרִי שָׁעָה אַחַת, וּבְשֶׁלֹּא אָרְצוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שִׁירוּת מְצוּיוֹת, מִכָּל מְקוֹם **בְּשֶׁלֹּשׁ שָׁנִים** הוּי **חֲזָקָה.** דְּהַמּוֹצֵא מַחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. **דְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף עַל פִּי שֶׁהַבּוֹר קוֹדֵם לְאִילָן לֹא יְקוֹץ, שֶׁזֶּה חוֹפֵר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וּזֶה נוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ.** כֵּיוָן שֶׁהַחֵזֶק אֵינוֹ בָּא מִיַּד בְּשָׁעָה שֶׁנְּטָעוּ. **יב) לֹא יִטַּע אָדָם אִילָן סָמוּךְ לִשְׂדֵה חֲבֵרוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק מִמְּנוּ אַרְבַּע אַמּוֹת,** אֶחָד גְּפָנִים, אֶחָד אִילָן בֵּין שָׂדֶה לְשָׂדֶה חֲבֵרוֹ, **בְּאֶרֶץ** יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ כְּנֶגֶד הַגֶּפֶן, שֶׁכֵּן הַגֶּפֶן הָיָה מְאִילָנוֹת גְּבוֹהִים לְגַפְּנִים שֶׁהֵן נְמוּכִים (ר"י) **הָיָה גָּדֵר בְּנִתְּנִים** בְּיַן הַשָּׂדֶה וְהָאִילָן **זֶה סוֹמֵךְ לְגֶדֶר מִכָּאן, וְזֶה סוֹמֵךְ לְגֶדֶר מִכָּאן. הָיוּ שָׁרָשִׁים יוֹצְאִין לְתוֹךְ** שָׂדֶה **שֶׁל חֲבֵרוֹ, מְעַמְּדִין שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעַבֵּד את הַמַּחֲרֵשָׁה.** דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחֲזִיק בְּעוֹמֶק ג' טְפָחִים דְּבָזֶה סָגֵי, דְּהַמַּחֲרֵשָׁה אֵינָהּ נִכְנֶסֶת בְּעוֹמֶק יוֹתֵר מִג' וְאֵין צְרִיךְ לְחוּשׁ שֶׁמָּא יִבֵּשׁ הָאִילָן, **הָיָה** בַּעַל הַשָּׂדֶה **חוֹפֵר בּוֹר שִׁיחַ וּמְעָרָה,** וּמְצָא שָׁרְשֵׁי אִילָן בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע, **קוֹצֵץ וְיוֹרֵד, וְהָעֵצִים** שֶׁהָיוּ שָׁם הַקַּרְקַע אֲמָה מִן הָאִילָן **שֶׁלּוֹ,** וְהַיְנוּ שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע. דְּעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה יוֹנְקִים מִן הָאִילָן, יוֹתֵר מִזֶּה יוֹנְקִים מִן הַקַּרְקַע. **יג) אִילָן שֶׁהוּא נוֹטֶה לִשְׂדֵה חֲבֵרוֹ, קוֹצֵץ** בַּעַל הַשָּׂדֶה הָעֲנָפִים בְּגֹבַהּ **מִלֹּא הַמַּרְדֵּעַ** שֶׁהוּא הַמַּקֵּל שֶׁמַּכֶּה בּוֹ אֶת הַשְּׁוָרִים לְהוֹלִיכָן, וּמוֹמֵד **לְגַבֵּי הַמַּחֲרֵשָׁה.** כְּדֵי שֶׁיּוֹכַל מְנַהֵג הַשְּׁוָרִים לְהוֹלִיךְ שָׁם הַמַּחֲרֵשָׁה דְּיוֹכַל לְהָרִים אֶת הַמַּרְדֵּעַ לְהַכּוֹת בּוֹ אֶת הַשְּׁוָרִים לְכֵן אוֹתָם **וּבְחָרוּב וּבִשְׁקֹמָה,** שֶׁצֵּל שֶׁלָּהֶן מַרְבֶּה וְקָשֶׁה לְשָׂדֶה. קוֹצֵץ עַד **כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת.** דְּהַיְנוּ כָּל מַה

מִקּוֹם לְזִבְלוֹ עָמוֹק שֶׁלֹּשָׁה אוֹ גְּבוּהַּ שֶׁלֹּשָׁה, הָרֵי זוֹ חֲזָקָה:

שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים וּמִצְּאוּ זוּמְמִין, מְשַׁלְּמִין לוֹ לְבַעַל הַקַּרְקַע מִן הַכֹּל. לְפִי דְּמֵי הַקַּרְקַע שֶׁרָצוּ לְהַפְסִידוּ. וְגַם הַפֵּרוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנִים אם יֵשׁ לְמְעֻרָעִר עֲדוּת כַּמָּה שָׁנִים אֲכָל. וְזֶה לְבַד מִן הַקַּרְקַע שֶׁחוֹזֶרֶת לְבַעַל הַשָּׂדֶה. הַיְינוּ **שָׁנִים בְּרֵאשׁוֹנָה שֶׁהֶחֱזִיק בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה. וּשְׁנַיִם בְּאַחֲרוֹנָה. וּשְׁנַיִם בְּשָׁנָה** כָּל הַכְּתוּבוֹת, **מִשְׁלֵשִׁין בְּעִינְיָהוּ.** כָּל כַּת יִתֵּן שָׁלוֹשׁ דְּמֵי הַקַּרְקַע. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אֶחָד אֵינוֹ מַחְזִיק כֻּלּוֹ. כִּי שָׁנָה אַחַת אֵינָהּ **חֲזָקָה,** כִּי זֶה אֵינָהּ **חֲזָקָה,** אֶפְשָׁרִי הֶחֱזִיק שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים. דְּיִכּוֹל לוֹמַר לוֹ דְּזִכְיוֹן דְּכָל הַנֵּי הָנֵי בְּדָבָר הַמְּסֻלָּל. וְלָכֵן לֹא יִשְׁתַּשְׁלֵם לְמַחוֹת, דְּלֹא אַחֲזִקַת בְּגוּף הַקַּרְקַע **וְכֵן לְכִירִים,** וְכֵן לְרָחִים. אוֹ אם הַכִּינוּ בְּתוֹכָם **חֲצֵרוֹת,** דְּמִינָא כָּל מַה שֶׁבַּבַּיִת. **וְעָשָׂה מִקּוֹם** הַיְינוּ אוֹ שֶׁעָשָׂה מָקוֹם **לְזִבְלוֹ עָמוֹק שֶׁלֹּשָׁה** אוֹ מִחְצָה **לְזִבְלוֹ גְּבוּהַּ שֶׁלֹּשָׁה**

שֶׁנּוֹטֶה לִשְׂדֵה חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְקוֹץ, מִשְׁקֹלֶת חוּט שֶׁמּוֹדְדִין בּוֹ בּוֹנֵי הַחוֹמָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִשְׁקֹלֶת שֶׁל עוֹפֶרֶת, וּבוֹ מְכַוְّנִים כָּל מְדִידוֹתֵיהֶם. **וְאת הַקַّנֶה הוּא בֵּית הַשֶּׁלְחִין** אֶרֶץ צְמָאָה לְמַיִם. כָּל מִינֵי **הָאִילָן, צָרִיךְ לְקוֹץ כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת.** מִפְּנֵי שֶׁהַצֵּל רַע לְבֵית הַשֶּׁלְחִין, שְׁמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ הַטַּל, וְגַם הַשֶּׁמֶשׁ טוֹבָה לְלַחוֹת שֶׁל הַשְּׁקִעָה. **אבא שאול אומר, כָּל אִילָן סָרַךְ קוֹצֵץ כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת.** אֶלָּא בְּשֶׁאֵר שְׂדוֹת הַגְּבוּלִים בֵּית הַשֶּׁלְחִין. כֵּיוָן שֶׁאֵין בּוֹ הַזֵּק כָּל כָּךְ עַל יְדֵי קְצִיצָתוֹ. **יד) אִילָן שֶׁהוּא נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים,** כְּדֵי שֶׁיֵּהֶא הָעֲנָפִים הַתַּחְתּוֹנִים, **כְּדֵי שֶׁיֵּהֶא נָמֵל עוֹבֵר וְרוֹכֵב עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,** קוֹצֵץ עַד שֶׁיּוֹכַל לַעֲבֹר תַּחְתָּיו **אוֹ נָמֵל טְעוּן פִּשְׁתָּן, אוֹ** נָמֵל טְעוּן **חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת.** אֲבָל לֹא בְּעֵינָן נָמֵל וְרוֹכֵבוּ דְּהַרוֹכֵב יָכוֹל לָכַף עַצְמוֹ וְלָעֲבֹר. **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל הָאִילָן** שֶׁנּוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים **צָרִיךְ לְקוֹץ כְּנֶגֶד הַמַּשְׁקֹלֶת מִפְּנֵי הַטִּפְטֵפָה.** שֶׁמָּא הַנְּעָנִים יַאֲרִיכוּ לְהַגִּיעַ עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ. **וְהַמְּנַסֵּר** שֶׁל הַמַּשְׁקֹלֶת **עוֹלֶה אוֹתוֹ לְמַטָּה.** שֶׁמָּא הַנְּעָנִים יַאֲרִיכוּ לְהַגִּיעַ עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ. **אמר רבי יִשְׁמָעֵאל, בְּמֵה דְּבָרִים**